

Espai públic i esport: de la reflexió a la intervenció. Algunes propostes

NÚRIA PUIG

Catedràtica de Sociologia de l'Esport.
Laboratori d'Investigació Social i Educativa
INEF de Catalunya (Barcelona)
npuig@gencat.cat

Núria Puig

Resum

L'article presenta un seguit de propostes d'intervenció que es deriven dels resultats de les investigacions realitzades a Barcelona sobre l'esport als espais públics urbans. Se centra en tres aspectes considerats essencials: l'esport practicat als espais públics urbans és un capital social; aquest capital es genera quan els espais públics estan concebuts perquè siguin llocs de trobada i no de passada; i els espais públics urbans, en conjunt, són llocs d'aprenentatge de la ciutadania. En la conclusió se suggereixen actuacions per millorar la situació existent i posar remei a alguns dels dèficits que s'hi han observat.

Paraules clau

Gestió esportiva, Espais públics urbans, Propostes d'actuació, Xarxes socials.

Abstract

Public Space and Sport: on Reflection and Intervention. Selected Proposals

This article presents a series of proposals for intervention, which are derived from the results of the research realized in Barcelona into sport in urban public spaces. It centers itself on three ideas considered to be essential: that the sport practiced in urban public spaces is a form of social capital; this capital generates itself when the public spaces are conceived to act as meeting places and not transitory spaces, and that the urban public spaces, in their entirety, are places of learning about citizenship. The conclusion suggests possible actions for improving the existing situation and to remedy some of the shortfalls that have been identified.

Key words

Sport management, Urban public spaces, Intervention proposals, Social networks.

Introducció

Aquest article ofereix uns suggeriments d'intervenció per a la política esportiva municipal, que es desprenen dels resultats obtinguts en les investigacions dutes a terme. És conseqüència d'una petició de l'Institut Barcelona Esports (IBE) de l'Ajuntament de Barcelona, organisme que ha recolzat i finançat una gran part de l'informe del projecte sobre les xarxes socials esportives als espais públics de la ciutat. Aquest organisme promou projectes d'investigació amb la finalitat de millorar-ne la política esportiva i a l'encàrrec hi constava que se suggerissin pautes d'actuació.

No és freqüent en Ciències Socials que, en acabar una investigació, el mateix equip que l'ha realitzada faci suggeriments d'intervenció sobre la realitat que ha estudiat. Com a molt, a la conclusió, es fan uns comenta-

ris bastant superficials sobre possibles camins a seguir. Això, en part, té com a raó el fet que les persones dedicades a investigar no cal que siguin competents a l'hora d'intervenir socialment. Les formacions requerides per a una cosa i l'altra són diferents. Es pot ser capaç de diagnosticar una realitat, però no tenir els coneixements ni les habilitats per a intervenir-hi.

Tanmateix, les persones que han intervingut en els projectes presentats en aquest monogràfic tenim formacions molt diverses encara que aquests es fonamentin principalment en les Ciències Socials. Persones amb formació en Antropologia, Ciències de l'Esport, Sociologia, Urbanisme, Educació Social, Disseny Urbà... hem interactuat, dialogat, treballat i pensat conjuntament. Es tracta de professions algunes de les quals sí que tenen, entre les seves tasques, la intervenció social i urbana.

Per tant, tenim un bagatge que ens permet d'atrevir-nos a fer suggeriments.

Ara bé, volem posar l'èmfasi en el fet que els suggeriments realitzats són pautes per a una discussió generalitzada entre totes les persones (usuàries, especialistes, veïns i veïnes, responsables, municipals...) implicades d'una manera o una altra en el funcionament dels espais públics urbans. Es tracta, doncs, d'oferir una mena de guió que ha de ser debatut totalment –o per parts– als cercles on es cregui necessari. I aquest debat pot adquirir formes tan diverses com ara, jornades de discussió, exposicions, concursos d'idees, etc. La nostra tasca no és una altra que oferir un marc on es puguin tirar endavant totes aquestes iniciatives.

Acceptem, per tant, el repte de suggerir i, a les pàgines que segueixen, alhora que es destaca allò que ens sembla que són els resultats principals de la investigació, es van fent propostes sobre la forma en què, segons el nostre criteri, es podrien millorar algunes situacions. Finalment, a partir de tot el que hem escrit, a les conclusions es fa una síntesi del que podrien ser les pautes de gestió esportiva dels espais públics urbans.

El capital social de l'esport als espais públics urbans

Les dades d'enquestes precedents, igual com les obtingudes en les nostres investigacions, mostren repetidament que la pràctica de l'esport ja no es limita a les instal·lacions convencionals, sinó que es projecta en tot l'espai de la ciutat. Passeigs, carrers, parcs, places... són llocs on les persones realitzen les activitats més variades, soles o en grups. En aquest sentit, la nostra contribució ha estat oferir xifres concretes, perfils de practicants, xarxes socials associades a l'esport i els seus tipus, emplaçament, característiques dels espais... cosa que ajuda a conèixer millor les tendències de la demanda. El suggeriment que es desprèn de tot plegat –i que ja ens ha estat repetit en moltes ocasions anteriorment– és que la planificació dels espais per a l'esport ja no s'ha de centrar en els específics, sinó que ha de tenir en compte el conjunt del territori, tant rural com urbà.

Ara bé, al nostre entendre, un dels resultats obtinguts i que ens sembla de rellevància, és el que posa de manifest el *capital social* que es crea en el context de

Les xarxes socials esportives afavoreixen la creació de capital social. (Foto: Xavi Camino)

les xarxes socials esportives que hem detectat en aquests espais.

Prenem aquest concepte de Pierre Bourdieu que, al llarg de tota la seva obra, el va utilitzar per definir el conjunt de relacions, contactes i prestigi que té una persona i que, afegit al capital econòmic, cultural i simbòlic, li permet de reproduir o millorar, segons els casos, el lloc ocupat en l'espai de les posicions socials.¹ El capital social es genera en el marc de les xarxes de relacions que tenen les persones. I per això, “en un sentit ampli, es considera capital social, l'existència en major o menor mesura, dins d'una societat determinada, de diferents xarxes de relacions socials, contactes, amistats, prestigi, circulació de favors...” (Maza, 2004, p. 44-45). Aplicat al nostre estudi, l'existència de tantes xarxes socials estables i continuades en el temps evidencia un volum de capital social important que es genera en aquests espais i del qual són portadores totes les persones pertanyents a les xarxes esmentades.

El capital social d'una xarxa pot significar, en concret, confiança, acceptació i respecte de valors i normes, solidaritat, reciprocitat, tolerància, diàleg, amistat, cooperació, circulació d'informació, actuació col·lectiva, sentit del deure i de la responsabilitat... exercici de la ciutadania, en suma.

Cal destacar que, en termes generals, les persones que componen les xarxes analitzades no pertanyen a les elits de la ciutat, que ja tenen els seus llocs de trobada –privats, no accessibles a tothom– on generen el seu

¹ Per a una descripció precisa dels diferents tipus de capital, vegeu Bourdieu, 1988.

capital social. Al contrari, el capital social generat als espais públics urbans correspon als col·lectius socials que tenen l'oportunitat de trobada només –o gairebé– en espais públics lliures de normes d'accés i del pagament de quotes.

Tenint en compte tot el que hem exposat, considerem de summa importància que s'aprofiti el potencial de les xarxes socials esportives per a la creació de capital social entre determinats col·lectius de la ciutat. Aquestes xarxes, junt amb altres que també afavoreixen l'emergència d'aquest capital (associacions d'autoajuda, grups literaris, corals, associacions de veïns i veïnes...) reforcen el tercer sector de la ciutat –la societat civil– i la fan més lliure d'excessos intervencionistes per part del sector públic o de les arbitrarietats del mercat (Heinemann, 1999, p. 79-87).

Ara bé, una cop constatada la importància del capital social generat al voltant de les xarxes socials esportives, convé d'aprofundir més en la reflexió i tractar d'entendre el perquè de la seva existència i també les amenaces que hi pot haver pel que fa a la seva permanència.

Un projecte de ciutat

Barcelona és una ciutat que té un desenvolupament urbanístic que ha estat posat com a exemple en moltes ocasions. Qui ve a la ciutat per primera vegada s'adona que aquí s'hi viu. Els carrers, les places, els parcs, les zones per als vianants... són punts de trobada a més de llocs de pas per anar d'un lloc a l'altre. Els espais públics de la ciutat, en conjunt, són llocs d'intercanvi social, una cosa que ja no passa, o mai no ha passat, a d'altres ciutats del planeta.

Aquesta situació no és casual. Des de fa molt, Barcelona ha anat gestant un model urbanístic de ciutat que, d'un temps ençà, està sent anomenat el “model Barcelona”. La concepció i posterior realització de l'Eixample a càrrec d'Ildefons Cerdà, durant el segle XIX ja va marcar una fita en el desenvolupament de la ciutat. La seva concepció de les illes hexagonals que possibilitaven l'existència d'unes particulars cantonades que encara avui faciliten el trànsit i el trobament; i els jardins interiors que havien de ser llocs d'intercan-

vi per als habitants de l'entorn, són algunes de les seves importants contribucions. A final del XIX i durant tot el segle XX, la ciutat es va anar articulant al voltant de grans projectes (exposicions universals de 1888 i 1929, Jocs Olímpics de 1992 i Fòrum Universal de les Cultures 2004) que amb encerts i, sens dubte amb desencerts, han permès la posada en comú d'esforços de reflexió, cooperació, inversió, construcció... que han donat una certa coherència i racionalitat a les accions empreses i ha limitat les arbitrarietats excessives. En conjunt, hi ha un projecte de ciutat *pensat*, no *casual* almenys en la seva totalitat.²

Pel que fa a la trama d'espais públics on es troben les xarxes que hem analitzat, la seva configuració actual respon a decisions preses poc després de les primeres eleccions municipals de 1979. Segons Borja i Muxí (2001, p. 20) “la prioritat donada a l'espai públic va ser en bona part fruit d'una falta de recursos per a fer grans infraestructures o ambicioses operacions d'habitatge”. Capel (2005) hi afegeix dues raons més, a saber: el paper dels moviments socials, la importància de la participació i l'acord popular i la capacitat per impulsar el desenvolupament econòmic. Quant a aquest últim aspecte, l'autor es refereix a unes paraules de Pasqual Maragall quan era alcalde de la ciutat, que assenyalà explícitament que “la millora de l'espai públic és rellevant per a la resolució dels problemes econòmics i socials” (Capel, 2005, p. 7). Així doncs, veiem que els grans projectes duts a terme no s'han realitzat al marge de la ciutat sinó que l'han estructurat, tot donant coherència a un teixit urbà que afavoreix l'intercanvi entre les persones. Les xarxes observades i el capital social que s'hi ha generat, en suma, són resultat d'un projecte de ciutat. N'és possible la constitució, perquè la ciutat té unes condicions estructurals que n'afavoreixen l'emergència.

Tanmateix, a hores d'ara el model Barcelona no es troba exempt de crítiques, que han de ser ateses, perquè posen en evidència amenaces que podrien tenir conseqüències no desitjades en el futur per a la vida ciutadana.

En els últims temps, diverses veus consideren que “hi ha símptomes evidents que la força de la iniciativa privada i la debilitat d'un projecte global públic està trencant

² En parlar de projecte “pensat” no s'introdueix un judici de valor en el sentit que sigui bo o dolent. Tal com s'expressa, es refereix a un projecte no casual. Això no exclou, tanmateix, que hagi estat pensat per a uns col·lectius, en detriment dels altres; que sigui menys pensat del que, de vegades, es pretén. A l'article de Xavi Camino d'aquest mateix dossier monogràfic (Puig i Maza, 2008), dedicat a bibliografia per aprofundir en els temes tractats, hi ha un apartat complet amb referències que analitzen l'evolució urbanística de Barcelona, que permeten endinsar-se en aquesta qüestió.

aquest model (de Barcelona)” (Capel 2005, p. 26). Falta un projecte metropolità que articuli de manera coherent el creixement urbanístic més enllà dels límits del terme municipal, els esforços descentralitzadors que tenen com a objecte apropar els òrgans de decisió a la ciutadania no donen els fruits desitjats, el transport públic, especialment els trens de rodalies, té deficiències serioses, i els preus de l'habitatge han assolit uns nivells que obliguen a sectors importants de la població a abandonar la ciutat (Delgado, 2005; Borja, 2007; Borja i Muxí, 2001; Capel, 2005; Tello i Robira, 2002).

Aquestes mancances estructurals comencen a fer-se notar en les formes de freqüentar els espais públics i en les xarxes socials que s'hi generen, tal com s'ha pogut observar a través d'alguns dels resultats obtinguts. Tot i que hi ha xarxes que es troben en espais públics permanents, n'hi ha d'altres que es troben en llocs marginals o que estan sota amenaça de desaparició. Tal com es pot llegir a l'article de Francesc Magrinyà sobre *Urbanisme i esport* en aquest mateix dossier monogràfic (Puig i Maza, 2008), la desaparició d'espais públics a favor d'àrees comercials allunyades dels llocs de residència posa en perill la consolidació de les xarxes, en reduir-se les mobilitats de veïnat o duals, que van associades a nuclis de residència i no a simples espais d'esbarjo allunyats de zones d'habitatge. En canvi, el predomini de mobilitats de centralitat o fragmentades no n'afavoreix la creació.

De tota l'anàlisi realitzada en aquesta part es desprèn que, d'una banda, la creació de xarxes socials associades a l'esport als espais públics de Barcelona ha estat possible gràcies a l'existència d'un projecte de ciutat i, d'altra banda, hi ha indicis que el model està evolucionant en un sentit que podria fer desaparèixer les condicions que han fet possible l'aparició d'aquestes xarxes.

En aquest sentit, ens sembla necessari que en l'entorn esportiu es produeixi una reflexió sobre el model de ciutat, atès que, com hem vist, aquest condiciona l'emergència de les xarxes socials esportives analitzades. Aquesta reflexió hauria de comprendre des de l'anàlisi del desenvolupament urbanístic –del concepte de ciutat, amb els seus encerts i desencerts, igual com el seu origen–, al de les concepcions arquitectòniques dels espais i el disseny dels materials i equipaments que contenen. Cal refrescar la memòria històrica d'alguns sectors i transmetre-la a les joves generacions, perquè siguin conscients del llegat que han heretat.

El model de ciutat condiciona l'emergència de les xarxes socials esportives. (Foto: Klaus Heinemann)

Aquest suggeriment potser pugui semblar banal. Tanmateix, en el dia a dia de la ciutat observem que les generacions que van fer la transició van aprendre unes pautes de comportament a la ciutat que no sempre s'han transmès. Entre els joves integrants d'algunes xarxes es desconeixen mecanismes de participació i portes on trucar per fer ús dels seus drets i transmetre les seves necessitats. Processos en aparença tan senzills com recórrer als ajuntaments de districte i, en concret, a les persones que tenen responsabilitats tècniques en temes esportius o de manteniment dels espais, informar de desperfectes o sol·licitar una subvenció són, sovint, desconeguts. La participació ciutadana, el treball en proximitat –objectiu fonamental en el procés descentralitzador– s'ha de fomentar mitjançant processos educatius que no sempre es porten a terme. La participació no és espontània; se n'han de crear les condicions –adaptades a les persones, no als requisits burocràtics de l'Administració– perquè sigui possible.

L'espai públic com a lloc d'aprenentatge de la ciutadania

L'espai públic és l'espai d'aprenentatge de la ciutadania per excel·lència. Entre d'altres, Capel (2005, p. 43) ho expressa de la manera següent: “Els espais públics exerceixen funcions essencials a la ciutat, i són equipaments d'ús col·lectiu que han de crear llocs d'urbanitat i convivència”. A la qual cosa Borja i Muxí (2001, pàg. 65) hi afegeixen: “L'heterogeneïtat, la barreja, la presència de col·lectius socials diferents a cada zona de la ciutat, facilita tant el funcionament urbà (ocupació,

Els espais públics són llocs d'aprenentatge de la ciutadania. (Foto: Klaus Heinemann)

mobilitat, equipaments...) com la integració sociocultural". Vegem la validesa d'aquestes afirmacions a través de les investigacions realitzades.

Les xarxes socials analitzades tendeixen a ser homogènies quant a la seva composició social. Les persones ocupen les estones de lleure amb els seus iguals i van teixint xarxes mitjançant les quals reproduïxen els seus capitals socials. Vist així, pot semblar que cada xarxa estigui tancada en ella mateixa, en els seus codis i maneres de fer, i que giri l'esquena als altres. Llavors, aquestes xarxes poden veure's com a guetos que, en darrer terme, poden anar en contra d'interessos generals.

No oblidem, tanmateix, que les xarxes es troben a l'espai públic i aquest no pertany a ningú, perquè és de la comunitat. Això obliga necessàriament a interactuar amb els altres i a trobar formes de convivència amigable per a tothom. Així s'ha posat de manifest en les nombroses observacions i entrevistes realitzades (Puig i Maza, 2008). Els grups s'han hagut de posar d'acord sobre els horaris d'utilització dels espais, els criteris de manteniment, la manera d'ordenar els materials, la forma de deixar el terreny preparat per al grup següent, etc.

Un altre aprenentatge que es realitza en aquests espais és el que està relacionat amb l'apropiació d'aquests. Les persones se senten lligades als espais que freqüenten i arriben a "estimar-los"; es desenvolupen sentiments de topofília (Bale, 1989) a què ja ens hem referit en la introducció d'aquest dossier monogràfic (Puig i Maza, 2008). Per això, prenen iniciatives pel que fa al manteniment, de manera que, sense haver-ho previst, es generen modalitats de gestió mixta entre els departaments municipals i les persones usuà-

ries. Hi ha com una mena de distribució de funcions de la qual parlen molts testimonis recollits i també els quadres estadístics on es reflecteixen les funcions que realitzen els uns i els altres.

Motius de fricció i conflicte, se'n produeixen. Tanmateix, les mateixes xarxes han trobat formes d'autoregulació, de tal manera que el conflicte sense resolució és molt escàs; això també es posa de manifest en els resultats obtinguts. És més, el conflicte és una fase en un procés de relació, però, un cop resolt mitjançant el diàleg, ha servit per millorar la convivència de les xarxes. No oblidem que "els conflictes són estimuladors importants del canvi social [...] són essencials en els canvis relatius a la reubicació del poder i pel que fa a les regles relatives a la forma com es prenen les decisions col·lectives" (Kriesberg, 1975, p. 319-320). Per tant, la possibilitat oferta per l'espai públic, que grups d'índole diferent es trobin i coexisteixin, porta a una autoregulació social que condueix a la resolució de la majoria de conflictes.

Al nostre entendre, només quan els conflictes no es resolen s'ha de produir la intervenció de professionals amb experiència en mediació. Sobre aquesta qüestió, hem obtingut informacions, segons les quals les actuacions de responsables de districte han estat molt importants per donar curs a aspiracions no satisfetes d'uns certs grups, que ja havien suscitat algunes problemàtiques.

La mediació es basa en un coneixement precís de la naturalesa del conflicte. De la mateixa manera que, d'entrada, un conflicte apareix perquè les dues parts enfrontades "creuen que tenen metes incompatibles" (Kriesberg, 1975, p. 32), també és cert que analitzant la situació en profunditat "dues parts amb certes bases conflictives entre elles, tenen també uns certs interessos comuns i complementaris i, per tant, poden dedicar-se a la cooperació i a l'intercanvi, igual que al conflicte" (Kriesberg, 1975, p. 20). D'aquí ve, que l'habilitat de les persones expertes consisteixi precisament a fer emergir els interessos comuns i complementaris esmentats. Una formació en aquest àmbit és clarament necessària.

Finalment, no hem arribat a esbrinar si tots els grups que podrien estar als espais públics, hi són. És a dir, si es donen processos d'eradicació d'alguns en favor d'uns altres; en les nostres investigacions no hem tingut constància d'aquests fenòmens, però potser és perquè no hem interrogat sobre aquests temes. En canvi, sí que hem vist que, sobretot a les xarxes d'amistat, la presència femenina és molt inferior a la masculina. Les dones es troben

absents en aquestes xarxes o tenen actituds més passives –d'espectadores, d'acompanyants– en general. Algunes, potser per la seva personalitat, adquireixen un protagonisme molt especial, però són excepcions que no oculten la realitat de la seva absència.

Les investigacions només han tractat el tema del gènere de forma marginal. Els resultats obtinguts quant a diferències entre homes i dones posen de manifest una situació, però ofereixen molt poques explicacions al perquè d'aquest fet. Tal vegada és que les dones adultes no van a l'espai públic, a l'hora de fer esport, perquè, mentre els homes s'hi troben amb els seus amics, elles es queden a casa fent tasques domèstiques? I si les noies joves no se senten atretes per les activitats esportives de les xarxes, que perceben com a pròpies d'homes? Pot ser que els espais públics proporcionin uns *codis visuals* més pròxims a la socialització masculina que no pas a la femenina? Es poden canviar aquests codis modificant determinades característiques d'aquests espais? Són preguntes no respostes, però que haurien de ser objecte de reflexions i d'actuacions futures.

Conclusió: cap a una gestió esportiva dels espais públics urbans

Com a síntesi de les reflexions efectuades als paràgrafs anteriors, a continuació, es proposen un seguit d'actuacions que podrien ser l'eix de discussió per afrontar la gestió esportiva dels espais públics urbans:

1. *La planificació dels espais per a l'esport ja no ha de centrar-se en les instal·lacions convencionals, sinó que ha de tenir en compte el conjunt del territori.* Els espais públics de la ciutat, en conjunt, són apreciats pels qui practiquen esport, la qual cosa significa pensar aquests espais perquè integrin usos esportius, a més a més dels tradicionals.
2. *Aprofitar el potencial de les xarxes socials esportives per a la creació de capital social entre determinats col·lectius de la ciutat.*
  - Perquè això sigui possible, cal fer un seguiment d'aquestes xarxes, entendre'n les dinàmiques, els seus processos d'apropiació i vetllar perquè les condicions que n'han afavorit la consolidació es mantinguin, alhora que no perjudiquin la coexistència amb altres col·lectius. En aquest sentit, s'ha vist que l'eradicació de certs grups

–*skaters* principalment– cap a àrees marginals no és una solució. La “posada en escena” de les activitats (element fonamental per als col·lectius de practicants) passa per l'espai públic, no marginant-les d'aquestes zones.

- Algunes xarxes, sobretot les postmodernes, es comuniquen mitjançant l'ús de noves tecnologies, especialment Internet. Ens sembla important que l'administració municipal n'intensifiqui l'ús, amb els grups que les utilitzen, per tal de facilitar la comunicació i establir-hi relacions. El projecte sobre xarxes socials esportives, p.e., ja pot ser consultat a Internet: <http://olympicstudies.uab.es/espaispublics>
3. Dels dos punts anteriors, es desprèn la necessitat d'un *debat sobre el model de ciutat*.
    - El primer punt seria promoure la reflexió sobre els assoliments –i els límits– del “model Barcelona”, perquè les persones siguin conscients del patrimoni col·lectiu que tenen. Refrescar la memòria dels que van viure el procés de gestació i, sobretot, explicar a la joventut una cosa que, per la seva edat, no va viure, desconeix i, potser per això, no valora prou. En aquest cas, és imprescindible també explicar els mecanismes de participació que tenen al seu abast.
    - A més a més d'aquests debats “marc”, cal debatre sobre les intervencions urbanístiques que poden afectar els espais d'ús i les propostes arquitectòniques d'ordenació de cadascun.
    - Igualment, tal com ja s'ha vist en alguns casos, la consulta sobre el disseny de materials i equipaments que poden posar-se als espais públics, pot ser un bon camí, no només per ajustar millor les ofertes a les demandes, sinó també per facilitar els processos d'apropiació i, en conseqüència, el respecte pel patrimoni col·lectiu. Aquesta consulta es podria fer de formes diverses, com ara concursos d'idees, diàleg amb les persones afectades, dinàmiques de grups, etc.
    - L'apropiació i el respecte per l'espai també es pot fomentar mitjançant la posada en marxa de fórmules de gestió “mixta” que, de fet, ja es donen. Examinar, allò que es pot encomanar als col·lectius d'usuaris i usuàries i allò que ha de ser assumit per l'administració municipal.

Planejar els espais públics d'acord amb les necessitats dels qui els utilitzen. Dones practicant exercici en un parc d'Istanbul. (Foto: Susanna Soler)

4. *Facilitar l'accés als espais públics urbans a les dones i a d'altres grups que puguin estar-ne exclosos.* Com ja hem comentat, s'ha aprofundit poc en aquest aspecte. Ara bé, potser investigacions específiques i alhora intervencions en l'ordenació dels espais, serien iniciatives a emprendre. En algunes ciutats, ja s'han vist zones amb aparells per fer exercici físic ordenats en cercle –per facilitar la conversa– i amb terrenys de jocs infantils a la vista que, si tenim en compte l'ús que se'n fa, semblen ajustats a les exigències de la socialització de dones de mitjana edat. Ben segur que hi ha molts més exemples que ja han estat implementats en altres llocs i que es podrien provar per veure si funcionen en el cas de Barcelona.
5. La gestió esportiva dels espais esportius urbans també requereix *d'adaptacions en l'estructura i els pressuposts municipals.* Es produeixen situacions que compliquen i eternitzen les intervencions: el manteniment dels espais públics depèn de Parcs i Jardins. Tanmateix, aquest departament no té experiència en temes esportius, raó per la qual ha de recórrer a Esports per informar-se sobre alguns temes. Igualment, el diàleg amb grups que en certs moments han plantejat o poden plantejar conflicte requereix d'especialistes en intervenció social i els que tenen aquesta formació es troben adscrits a Serveis Socials. Com es pot constatar, l'estructura municipal –la de l'Estat del Benestar, en general– no està pensada per a noves situacions, sinó que

respon a altres d'èpoques anteriors (Heinemann, 2003). Si l'estructura no es troba ajustada a les noves necessitats, tampoc no ho estan els pressuposts; i per això no queden clares les partides que s'assignen a la gestió esportiva dels espais públics. Cal, doncs, trobar mecanismes que agilitin les respostes a les noves necessitats.

6. Finalment, cal *establir formacions* que ajudin a fer front a les noves situacions. No estem segurs que les persones que actualment tenen responsabilitats en gestió esportiva a la ciutat tinguin la formació requerida. Ben segur que el dia a dia les ha anat ensinistrant en les noves tasques. Tanmateix, creiem que no seria desproporcionat suggerir formacions permanents –i fins i tot assignatures específiques a les facultats de Ciències de l'Esport– relacionades amb mediació social, estudis interculturals, dinàmiques de grups, etc.

És el nostre desig que aquestes propostes esdevinguin eines per als qui prenen decisions en matèria de política esportiva i per a la ciutadania en general i que els esforços realitzats donin els seus fruits en nom de la millora de la qualitat de vida dels qui habiten a la ciutat de Barcelona.

Bibliografia

- Bale, J. (1989). *Sports Geography*. London: E & F. Spon.
- Borja, J. (2007). Experimenten con ratas. *El País*, 18 de juny, p. 34.
- Borja, J. i Muxi, Z. (2001). *L'espai públic: ciutat i ciutadania*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Bourdieu, P. (1988). *La distinción. Criterio y bases sociales del gusto*. Madrid: Taurus.
- Capel, H. (2005). *El modelo Barcelona: un examen crítico*. Barcelona: Ediciones del Serbal.
- Delgado, M. (2005). *Elogi del vianant. Del "model Barcelona" a la Barcelona real*. Barcelona: Edicions de 1984.
- Heinemann, K. (1999a). *Sociología del asociacionismo voluntario. El ejemplo del club deportivo*. Valencia: Tirant lo Blanch, Asociación Española de Investigación Social aplicada al Deporte.
- (1999b). Teoría del tercer sector. A K. Heinemann (1999), *Sociología del asociacionismo voluntario. El ejemplo del club deportivo* (pàg. 79-87). Valencia: Tirant lo Blanch, Asociación Española de Investigación social aplicada al Deporte.
- (ed.) (2003). *Sport and Welfare Policies*. Schorndorf: Hofmann & Schattauer.
- Kriesberg, L. (1975). *Sociología de los conflictos sociales*. México: Trillas.
- Maza, G. (2004). El capital social del deporte. A T. Lleixà i S. Soler, *Actividad física y deporte en sociedades multiculturales. ¿Integración o segregación?* (pàg. 43-56). Barcelona: Horsoi.
- Puig, N. i Maza, G. (coords.) (2008). *L'esport en els espais públics urbans. Monogràfic d'Apunts. Educació Física i Esports* (91).
- Tello i Robira, R. (coords.) (2002). *Espais públics. Mirades multidisciplinàries*. Barcelona: Pòrtic.